

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Mw. P. Dijkstra

25 februari 2024

Geachte minister Dijkstra,

Het aantal kinderen in onze samenleving dat jeugdhulp krijgt en/of verwezen wordt naar speciaal onderwijs groeit al jaren. Pogingen van de overheid om hier een rem op te krijgen, hebben tot nog toe niet het beoogde resultaat gehad. De wet op het passend onderwijs van 2014 heeft (zoals aangegeven in de Staat van het Onderwijs in Nederland, mei 2023) nog niet geleid tot meer kansengelijkheid, inclusie van meer kinderen in reguliere en geïntegreerde scholen, goed toegeruste leraren en goede ontwikkeling van de basisvaardigheden voor alle leerlingen, dus ook voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. De Jeugdwet uit 2015 was, net als de recente Hervormingsagenda, gericht op normaliseren en demedicaliseren, maar het aantal kinderen in jeugdzorg blijft toenemen.

Een van de drijvende krachten achter deze toenames is de dominantie van het medisch-psychologisch narratief in onze samenleving. Wanneer er problemen zijn in een klas, of in een andere leer- of opvoedingscontext, dan zoeken we oorzaak en oplossingen al gauw op het niveau van het individu. Het individuele kind of het individuele gezin krijgt behandeling. Hoewel dit kortdurend helpend kan zijn, blijft door alle focus op het individu de context ongemoeid. Als we echter meer oog hebben voor het 'behandelen' van contexten, dan helpen we niet één kind en gezin, maar meerdere tegelijk.

Een van de verschillen tussen de beroepen psycholoog en orthopedagoog, is dat de eerste relatief meer gespecialiseerd is in het individu, en de tweede relatief meer gespecialiseerd is in contexten. De bachelor- en masteropleiding Pedagogische Wetenschappen, specialisatie Orthopedagogiek in Groningen, besteden veel aandacht aan het optimaliseren van opgroei- en opvoedcontexten en aan de pedagogische kwaliteit in opvoeding, hulpverlening, onderwijs en educatie. Het gaat daarbij onder meer om het bieden van inclusievere onderwijscontexten waarin diversiteit het uitgangspunt is en waarin de meeste kinderen kunnen leren en floreren. Daarnaast is er in de opleiding veel aandacht voor het optimaliseren van contexten waarin mensen met ernstig meervoudige beperkingen zich maximaal kunnen ontwikkelen.

Al de in de opleiding aangereikte kennis op gebied van contexten, inclusie en bijzondere doelgroepen, nemen onze studenten mee in hun verdere loopbaan. Het liefst zien we dat deze studenten zich nog verder specialiseren in context, diversiteit en inclusie, maar helaas is het aantal opleidingsplekken tot Orthopedagoog-Generalist beperkt omdat de overheid deze plekken niet financiert. Dit is zorgelijk, temeer daar de overheid wel investeert in GZ-opleidingsplekken die meer gericht zijn op individuele behandelingen en minder op inclusie en het behandelen van contexten.

De broodnodige en unieke expertise van de door ons opgeleide orthopedagogen dreigt nog meer te verdwijnen uit onderwijs en samenleving, nu psychologische beroepsverenigingen de toegang van orthopedagogen tot de GZ-opleiding willen afschaffen. Een dergelijk beleid zou de orthopedagogische discipline die ook qua naamgeving juist "recht (ortho)" wil doen aan het leer- en ontwikkelingspotentieel van mensen, "onrecht" aan doen, en een door de overheid gefinancierde bachelor- en masteropleiding in het beginsel van diversiteit, gelijke behandeling en inclusie (DEI: Diversity, Equity and Inclusion) schenden.

Orthopedagogiek (meer contextgericht) en Psychologie (meer individugericht) zijn complementerende en in de onderwijs- en zorgpraktijk goed samenwerkende specialismen, maar de balans van beide beroepsgroepen in de samenleving is in de afgelopen doorgeslagen naar het individueel-psychologische. De stijgende Jeugdzorgcijfers laten een sterke focus op het individu en een verwaarlozing van de brede context en inclusie zien. Het herstellen van deze balans kan niet door de GZ-psycholoog voortaan GZ-psycholoog-generalist te noemen en diens primaire werkgebied uit te breiden naar preventie, context, onderwijs en complexe doelgroepen. De beste manier om het inclusievere systemische pedagogisch geluid en werken weer terug te krijgen in onze samenleving, en passend/inclusiever onderwijs en de doelen van de Hervormingsagenda optimaal kans te bieden, is investeren in de beroepsgroep die hier van oudsher in gespecialiseerd is: de orthopedagogiek en de Orthopedagoog-Generalist. De orthopedagogiek zou derhalve als discipline opgenomen moeten worden in de beroepenstructuur voor pedagogische en psychologische zorg, met gelijke bekostiging van zorg en opleiding als de psychologie.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur van de bachelor- en masteropleiding Pedagogische Wetenschappen, specialisatie Orthopedagogiek, van de Rijksuniversiteit Groningen

Prof. dr. L. Batstra

Prof. dr. A. Lichtwarck-Aschoff

Prof. dr. M.W.G. van Dijk

Prof. dr. S. Damen

Prof. dr. A.A.J. van der Putten

Prof. dr. M.J. Warrens

Prof. dr. A.E.M.G. Minnaert